

Forslag	A 1992/UHN
Fremlagt af	Udvalget for et Holdbart Norden
Behandles af	Udvalget for et Holdbart Norden

A 1992/UHN Udvalgsforslag om Nordisk opfølgning på global aftale om biodiversitet

Udvalget for et Holdbart Norden foreslår, at Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd i samarbejde med Nordisk Råd

- at gennemføre en analyse og vurdering af hvilke biodiversitetsmål Norden kan samarbejde omkring, herunder vurdering af arter, habitater og økosystemer af Nordisk betydning
- at afholde en biodiversitetskonference og med afsæt i ovenstående med henblik på at drøfte hvordan Norden kan følge på de globale biodiversitetsmål (The Global Biodiversity Framework)
- at udarbejde en Nordisk plan med mål og indsatser for hvordan Norden bedst bidrager til implementering af de globale biodiversitetsmål

Baggrund

Biodiversitet er vores livsgrundlag på planeten. Biodiversitet er alle de variationer af liv, som findes i naturen. Begrebet omfatter dyr og planter i alle geografiske områder og i forskellige økosystemer. Alle arter har en bestemt funktion, og bidrager på hver deres måde til, at balancen opretholdes, og økosystemer kan fungere. Hvis en art uddør eller bliver for udbredt, kan det føre til, at hele økosystemet kollapse.

Mennesker er afhængige af biodiversiteten og en arts mangfoldighed for at kunne overleve på jorden. Bæredygtige og robuste økosystemer med en rig biodiversitet bidrager med «økosystemtjenester», som for eksempel, når træer og planter producerer luft, eller når bier og insekter bestøver planter.

Tab af biodiversitet fører til betydelige økonomiske tab, da økosystemer mister deres evne til at levere vigtige tjenester som fødevarerproduktion, vandrensning og klimaregulering. F.eks. kan tabet af bestøvere i landbruget resultere i årlige tab på milliarder af dollars på grund af lavere udbytte i afgrøder. Ødelæggelse af skove reducerer deres evne til at absorbere CO₂, hvilket øger omkostningerne ved at bekæmpe klimaforandringer. Turisme og fiskeri, der er afhængige af sunde økosystemer, oplever også store

økonomiske tab, når biodiversiteten forsvinder. Samlet set underminerer biodiversitetstab langsigtet økonomisk vækst og menneskers velfærd.

Værdisætning af biodiversitet kan være med til at synliggøre de økonomiske, sociale og miljømæssige fordele, som sunde økosystemer bidrager med til samfundet. Når biodiversiteten ikke værdisættes, overses dens betydning ofte i beslutningstagning, hvilket fører til ødelæggelse af naturressourcer, der er afgørende for langsigtet økonomisk vækst. Ved at sætte en økonomisk værdi på biodiversiteten kan politiske og økonomiske beslutninger tage hensyn til naturens reelle værdi og sikre, at dens beskyttelse prioriteres. Det hjælper også med at tiltrække investeringer i bevarelse og bæredygtig udnyttelse af naturressourcer.

I en FN-rapport udgivet i 2019 advarer forskere, at mere end en million arter ud af otte millioner er truet af udryddelse inden for de næste årtier. Nogle forskere overvejer endda, om vi står over for den sjette masseudryddelsesbegivenhed i jordens historie. Tidligere kendte masseudryddelser slog mellem 60% og 95% af alle arter ihjel. Det tager millioner af år for økosystemerne at overkomme sådanne hændelser.

Det fremgår af rapporten at befolkningstilvækst, intensivt landbrug og skovdrift, voksende byer og udvidet infrastruktur efterlader lidt plads til naturen og den biologiske mangfoldighed. Samtidig udgør klimaforandringerne en stor trussel mod biodiversitet og økosystemer. Med en temperaturstigning på 1,5 grader over det præindustrielle niveau risikerer op mod 14 procent af landbaseret arter at blive udryddet.

På FN's 15. topmøde for biologisk mangfoldighed i december 2022 vedtog verdens lande af global aftale for biodiversitet, den såkaldte 'Global Biodiversitets Framework', der har til hensigt at standse tabet af biodiversitet. Aftalen består af fem beslutninger, herunder en række overordnede målsætninger (goals) og konkrete mål (targets). De fem beslutninger vedrører blandt andet resourcemobilisering (finansiering), digital sekvensinformation (DSI), kapacitetsopbygning og monitorering og rapportering.

Nogle af de væsentligste mål i forhold til natur og biodiversitet er:

- At 30 pct. af ødelagte økosystemer skal være under genopretning inden 2030
- At 30 pct. af alle arealer både til lands og til vands skal være beskyttede områder
- Et mål om fysisk planlægning
- Et mål om forurening, hvor der lægges op til at reducere forurening fra alle kilder i 2030 til niveauer, der ikke er skadelige for biodiversiteten, herunder at reducere udvaskningen af overskydende næringsstoffer og reducere risici fra pesticider og særligt farlige kemikalier med mindst halvdelen.
- Et mål om at minimere effekten af klimaforandringer og havforsuring på biodiversitet

- Et mål om at reducere introduktion af potentielt invasive arter og naturtyper med mindst 50 pct. i 2030.
- At der globalt inden 2030 skal udfases incitamenter og subsidier for 500 milliarder dollars årligt

Den nye aftale indeholder tværgående elementer omkring beskyttelsen af oprindelige folk og lokalbefolkninger og deres rettigheder i overensstemmelse med FN's Erklæring om Oprindelige Folks Rettigheder og internationale menneskerettighedslov. Derudover er der fokus på at integrere hensynet til biodiversitet i politikker og lovgivninger op tværs af relevante sektorer.

På europæisk niveau følges den globale aftale for biodiversitet op at en biodiversitetsstrategi og senest en genopretningslov, der har til hensigt at følge op på målene i den globale biodiversitetsaftale "EU's Biodiversitetsstrategi for 2030: Bring naturen tilbage i vores liv".

Derudover er landene forpligtet til at udarbejde en national biodiversitetsstrategi og handlingsplan (såkaldte NBSAPS). Disse planer udarbejdes i overensstemmelse med nationale forhold og prioriteter. Ingen af disse planer adresserer under-regionale forhold, såsom nordiske forhold, - biodiversitet og - økosystemer, og udviklingen omkring biodiversitet er, foruden af være global og national, også regional.

For at sikre bedre beskyttelse af den regionale biodiversitet bør Norden udvikle en plan for hvordan der kan følges op på den globale aftale for biodiversitet. En nordisk indsats skal tage udgangspunkt i de fælles økosystemer, habitater og arter, der kendetegner Norden, og hvor formålet er at bevare og genoprette biodiversiteten i regionen.

Nordens biodiversitet er tæt knyttet til specifikke økosystemer, herunder boreale skove, arktiske tundraområder, vådområder, fjorde, søer og floder samt kyst og marine økosystemer relateret til de omkringliggende marine områder i Østersøen, Nordatlanten og de indre farvande og fjorde. Disse økosystemer er essentielle for mange arter og understøtter funktioner som kulstoflagring, vandrensning og klimaregulerende processer.

I Norden findes der mange arter, som er truet af klimaforandringer, habitatødelæggelse og invasive arter. Nogle af disse arter har en særlig kulturel eller økologisk betydning, og en fælles indsats er afgørende for deres overlevelse.

Klima og biodiversitet er tæt forbundet, da klimaforandringer påvirker økosystemer og arter, samtidig med at sunde økosystemer hjælper med at regulere klimaet. Tab af biodiversitet mindsker naturens evne til at lagre kulstof og afbøde klimaforandringer, f.eks. gennem skove og vådområder. Omvendt presser klimaforandringer arter ud af

deres levesteder, hvilket forværrer biodiversitetskrisen. Derfor er det afgørende at løse begge kriser sammen, da løsninger som naturbaserede tiltag kan både beskytte biodiversitet og reducere klimaforandringer.

En integreret tilgang vil sikre, at politiske indsatser ikke kun adresserer én krise, men arbejder for at afhjælpe begge samtidig. En samlet indsats vil gøre det muligt at koordinere tiltag og sikre en effektiv beskyttelse af naturen på tværs af landegrænser.

Den nordiske indsats skal skabe merværdi for Norden og bygge på de enkelte lande fortolkning af den globale biodiversitetsaftale. Det foreslås at gennemføre en videnskabelig funderet¹ analyse af hvilke biodiversitetsmål Norden kan samarbejde omkring, herunder identifikation af arter, habitater og økosystemer af Nordisk betydning.

Analysen vil danne grundlag for en videre drøftelse af en fælles nordisk indsats mellem Nordisk Ministerråd, de nordiske regeringer, Nordisk Råd, og relevante aktører såsom eksempelvis repræsentanter fra den private sektor og civilsamfundet, skov- og landbrugssektoren, producenter mm. For så vidt angår inddragelse af civilsamfundet henvises der til rapporten 'Joint Nordic effort for Biodiversity' <https://www.nor-den.org/en/publication/joint-nordic-effort-biodiversity>, som fremsætter en række anbefalinger fra nordisk civilsamfundsorganisationer.

For at bevare den unikke natur, der kendetegner Norden, er en fælles indsats nødvendig. Ved at fokusere på fælles økosystemer, habitater og arter kan de nordiske lande opnå synergier og sikre en bæredygtig fremtid for regionens biodiversitet. Gennem samarbejde, forskning, og offentlig inddragelse kan strategien skabe en ramme for effektiv handling, der beskytter vores fælles biodiversitet for kommende generationer

For at skabe bedst mulig synergi med de nationale indsatser, foreslås det at den nordiske indsats komplementerer de respektive landes biodiversitetsstrategier og indsatsplaner.

Med henvisning til svar på spørgsmål E10 noteres det, at Nordisk ministerråd og de nordiske lande vil arbejde aktivt for at gennemføre aftalen globalt, regionalt og i de respektive nordiske lande. Derudover anses de kommende opdaterede nationale biodiversitetsstrategier som grundlag for at undersøge mulighederne for et yderligere nordiske indsatser på området.

¹ World Monitoring Conservation Center har data omhandlende eksempelvis udbredelse af truede arter, sjældne habitater, nøgle habitater både marine og terrestriske, udbredelsen af beskyttede områder og sammenhængene herimellem, udbredelsen af invasive arter, arter og habitater truet af forurening mv.

Udvalgets synspunkter

Udvalget finder at en nordisk biodiversitetsstrategi er vigtig, fordi den kan være med til at sikre en fælles indsats for at beskytte de unikke økosystemer, arter og naturressourcer, som de nordiske lande deler. Klimaændringer, tab af levesteder og pres på naturressourcer udgør alvorlige trusler mod biodiversiteten i regionen. Ved at samarbejde på tværs af landegrænser kan Norden koordinere politikker, overvågningssystemer og genopretningsindsatser, hvilket gør det muligt at tackle disse udfordringer mere effektivt.

Udvalget finder at en nordisk indsats kan fremme bæredygtig brug af naturressourcer, reducere tab af biodiversitet og understøtte langsigtede mål i overensstemmelse med internationale biodiversitetsaftaler, såsom FN's verdensmål og Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework. Desuden vil en fælles indsats styrke forskning, innovation og politisk samarbejde, så Norden kan tage føringen i global naturbeskyttelse.

En nordisk plan skal også have fokus på koblingen mellem klima og biodiversitet. Klima og biodiversitet er tæt forbundet og det er derfor afgørende at løse begge kriser sammen, da løsninger som naturbaserede tiltag kan både beskytte biodiversitet og reducere klimaforandringer. En integreret tilgang vil sikre, at politiske indsatser ikke kun adresserer en krise, men arbejder for at afhjælpe begge samtidig.

Udvalget noterer med stor interesse, rapporten 'Joint Nordic effort for Biodiversity' udgivet af nordiske civilsamfundsorganisationer [Joint Nordic Effort for Biodiversity \(norden.org\)](https://www.jointnordiceffortforbiodiversity.org). Rapporten indeholder relevante og vigtige anbefalinger fra civilsamfundet til fælles nordiske indsatser for biodiversitet. Civilsamfundet, herunder unge og oprindelige folk er vigtige interessenter i opfølgningen på den globale aftale for biodiversitet, og det nordiske samarbejde omkring biodiversitet kan og bør inddrage civilsamfundet i videst omfang.

Den socialdemokratiske gruppe støtter forslaget og understregede vigtigheden af at samarbejde om beskyttelse af biodiversitet og økosystemer af nordisk betydning. Den konservative gruppe tilkendegav støtte til forslaget og fremhævede at emnet er et af vor tids vigtigste. I mange år har der været fokus på at løse klimakrisen, men det er vigtigt ikke at underkende betydningen af biodiversitet, og sammenhængen mellem klima og biodiversitet. Desuden vil biodiversitetskrisen også have store økonomiske konsekvenser. Den konservative gruppe foreslog derfor at forslaget medtager et fokus på sammenhængen mellem klima og biodiversitet, samt de økonomiske konsekvenser og værdisætning af natur. Nordisk Grøn Venstre støtter forslaget og gav reference til at fødevarerbutikker i Grønland er begyndt at fokusere på biodiversitet. Mittengruppen støtter forslaget, herunder processen med først at udrede den nordiske biodiversitet, dernæst afholdelse af konference og afslutningsvis fremføre en nordisk plan med mål og

indsatser, og fremhævede at kontakten med ministerrådet vil definere de nordiske prioriteter yderligere. Gruppen er enig i vigtigheden af at inkludere et fokus på de økonomiske konsekvenser og værdisætningen af biodiversitet. Desuden understregede gruppen vigtigheden af nordisk samarbejde om biodiversitet, og refererede til flere eksempler. Nordisk Frihed fremhævede at værdisætning af biodiversitet er kompliceret og at økonomisk vurdering af tabet af biodiversitet er meget svært. Der bør i stedet være fokus på et effektivitetsperspektiv, herunder hvad det koster at beskytte eller ikke at beskytte biodiversiteten. Nordisk Frihed fremførte at de ikke støtter udarbejdelse af en plan med fælles mål og indsatser, men ser at en nordisk plan i stedet bør indeholde prioriterede indsatser, som giver nordisk nytte.

Reykjavik, den 29. oktober 2024

Tove Elise Madland (A)
Johan Andersson (S)
Karin Gaardstaed (S)
Louise Mehnke (S)
André N. Skjelstad (V)
Christian Friis Bach (V)

Emma Beringer (MP)
Krista Mikkonen (gröna)
Martin Paasi
Teitur Björn Einarsson (Sj.)
Mariane Paviasen (IA)

RESERVATION

Nordisk Frihet önsker en annan lydelse på den tredje att-satsen. Nordisk Frihed foreslår at Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd i samarbejde med Nordisk Råd

- at gennemføre en analyse og vurdering af hvilke biodiversitetsmål Norden kan samarbejde omkring, herunder vurdering af arter, habitater og økosystemer af Nordisk betydning
- at afholde en biodiversitetskonference og med afsæt i ovenstående med henblik på at drøfte hvordan Norden kan følge på de globale biodiversitetsmål (The Global Biodiversity Framework)
- at att utarbeta en nordisk plan för prioriterade insatser som ger nordisk nytta vid implementering av de globala biodiversitetsmålen.

Skälet är att de nordiska länderna och deras natur är mycket olika. Det gör att de olika länderna kommer att vilja och behöva implementera målen olika. Vissa gemensamma lösningar skulle vara ineffektiva eller särskilt kostsamma i vissa länder. Vissa av de mål som ska implementeras är också konstruerade på ett sätt som gör det svårt att samarbeta, medan andra lämpar sig för det, såsom målet om invasiva arter. Därför bör fokus

inte ligga på att sätta upp mål och hitta gemensamma insatser, utan på att hitta de få prioriterade insatser som skulle ge nordisk nytta.

Reykjavik, den 29. oktober 2024

Juho Eerola (saf)

Staffan Eklöf (SD)